

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

Arenen lausunto esityksestä koskien opintotukilain muuttamista

VN/18330/2022

- Arene katsoo, että esitetty muutos opiskelijoiden tulorajoihin on kaksijakoinen esitys. Työllisyyden näkökulmasta on perusteltua kannustaa opiskelijoita nykyistä enemmän työntekoon opiskeluiden ohessa. Toisaalta työnteon lisääntymisellä on opintojen läpäisyä heikentävä vaikutus.
- Arene pitää esitettyjä muutoksia opintolainahyvitykseen perusteltuina ja tarpeellisina.

Tulorajojen korottaminen

Hallitus esittää, että opiskelijoiden opintotukilaissa säädettyjä tulorajoja ja taksinperintään liittyviä euromääriä korotettaisiin 50 prosentilla vuoden 2021 tasosta. Esitys tarkoittaisi, että esimerkiksi 9 kuukautta vuodessa opintotukea nostavan opiskelijan vuosituloraja nousisi 3 000 euroa vuodessa.

Arene suhtautuu esitykseen kaksijakoisesti. Esityksen taustalla oleva tavoite nostaa Suomen työllisyysastetta ja kasvattaa myös opiskelijoiden työnteon kannustimia voivat lyhyellä aikavälillä olla talouskasvua ja julkista taloutta vahvistavia toimia. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2022 ammattikorkeakoulujen opiskelijoista 53 prosenttia kävi töissä opintojen ohessa. Työssä käyviä opiskelijoita on siis jo yli puolet koko opiskelijajoukosta. Töiden yhdistäminen opintojen kanssa sujuu jo nykyisin varsin hyvin ja omaan alaan liittyviä opintoja on mahdollista hyödyntää osana opintoja.

Toisaalta monilla opiskelijoilla työnteko vaikuttaa merkittävällä tavalla kykyyn suorittaa opintoja. Korkeakoulujen tutkinto-opinnot on pääasiassa suunniteltu täyspäiväisiksi opinnoiksi, joihin sekä päivätoteutuksissa että monimuoto-opintoja suorittavan opiskelijan tulee kyetä panostamaan riittävästi aikaa ja energiaa. Opiskelijoiden työnteon lisääntyminen tulee pidentämään opintoaikoja ja heikentämään opintojen läpäisyä.

Valtionvarainministeriö on arvioinut verotulojen kasvun kompensoivan ja jopa ylittävän uudistuksen julkiselle taloudelle syntyvät kustannukset. Laskelman haasteena on, että siinä opintotukimenojen kehitys on arvioitu staattisesti, jolloin arvioissa ei ole huomioitu työssäkäynnin kasvun mahdollisia vaikutuksia opintotukimenoihin. Toinen laskelman haaste on, että opiskelijat saattavat syrjäyttää työmarkkinoilta sellaisia henkilöitä, jotka eivät opiskele, vaan ovat työttömänä tai työvoiman ulkopuolella. Yhteiskunnan kannalta on tehokkaampaa, että erityisesti suorittavassa työssä käyvät korkeakouluopiskelijat valmistuvat mahdollisimman nopeasti ja siirtyvät koulutusta vastaaviin työtehtäviin sen sijaan, että pitkittäisivät opintojaan työnteon vuoksi.

Opintolainahyvitys

Arene pitää esitettyjä muutoksia opintolainahyvitykseen perusteltuina. On tärkeää, että opintolainahyvityksessä huomioidaan myös sairausvakuutuslakiin tehdyt muutokset. Samoin opiskelumaassa vallinneen sotatilan tai siihen vakavuudeltaan rinnastettavan poikkeuksellisen olosuhteen huomioiminen opintolainahyvityksessä on perusteltu esitys.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry

Mervi Vidgrén

Ida Mielityinen

puheenjohtaja

toiminnanjohtaja